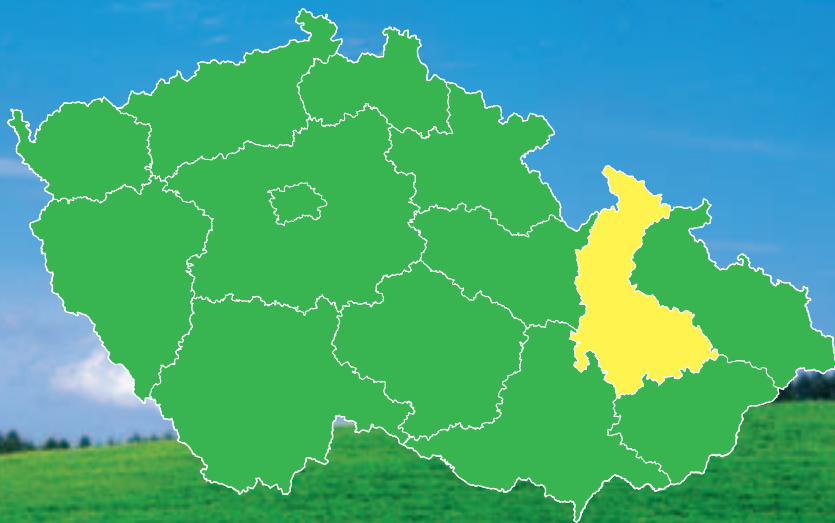

2005

STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
v jednotlivých krajích
České republiky

OLMOUCKÝ KRAJ

STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

v jednotlivých krajích České republiky
v roce 2005

OLMOUCKÝ KRAJ

listopad 2006

Vedoucí autorského kolektivu

Ing. Lenka Vrtišková

CENIA, česká informační agentura životního prostředí

Autoři a spolupracovníci

CENIA, česká informační agentura životního prostředí

Ministerstvo životního prostředí (MŽP)

Krajský úřad Olomouckého kraje (KÚ)

Dodání hlavních podkladů pro zpracování

Český statistický úřad (ČSÚ)

Český hydrometeorologický ústav (ČHMÚ)

Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M. (VÚV T.G.M.)

Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP)

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR (AOPK ČR)

Správa ochrany přírody ČR (SOP ČR)

Správy národních parků (Správy NP)

Ministerstvo zemědělství (Mze)

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů (ÚHÚL)

STOKLASA Tech.

Český úřad zeměměřičský a katastrální (ČÚZK)

VÚV T.G.M. – Centrum pro hospodaření s odpady (VÚV T.G.M.-CeHO)

Autorizovaná verze.

Zpracovala CENIA, česká informační agentura životního prostředí

© 2006, Ministerstvo životního prostředí

ISBN 80-7212-454-4

OBSAH

1. Základní informace o území	4
2. Ovzduší	5
2.1 Emise	5
2.2 Imise	7
2.3 Program realizace snižování znečišťování ovzduší	8
3. Voda	9
3.1 Zásobování pitnou vodou	11
3.2 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod	12
3.3 Stav povrchových vod, přehled největších znečišťovatelů	12
3.4 Odpadní vody	13
3.5 Havárie	14
4. Půda	15
5. Horninové prostředí	16
6. Příroda	17
7. Lesy	19
8. Odpady	20
9. Staré ekologické zátěže	22
10. Doprava	22
11. Činnost kraje v oblasti péče o životní prostředí	24
12. Prioritní problémy v ochraně životního prostředí	25

1. Základní informace o území

Rozloha kraje (km²): **5 267**

Počet obyvatel: **639 161**

Hustota obyvatelstva (obyvatel.km⁻²): **121**

Zdroj: ČSÚ, ČÚZK

Olomoucký kraj je regionem s velmi bohatou kulturní a folklorní tradicí, a také s nespočetnou nabídkou pamětihodností. Je sestaven z území pěti okresů (Prostějov, Olomouc, Přerov, Šumperk a Jeseník), které jsou součástí dvou turistických regionů – střední Moravy a Jeseníků. Jeho snadná dostupnost vytváří kvalitní předpoklady pro bohaté turistické využití. Olomoucký kraj nabízí také řadu významných památek – hradů, zámků, muzeí, lázeňských míst, ale také parků, jeskyní a přírodních rezervací.

Za zmínku stojí CHKO Litovelské Pomoraví, která se rozkládá na březích řeky Moravy. Jde o rozsáhlý komplex lužních lesů s celou řadou vzácných druhů rostlin a živočichů, který má v případě povodní chránit okolní města před přívalem vody. Celou oblastí vede mnoho turistických a cyklistických tras. Samotná řeka Morava nabízí vodákům krásné, avšak poměrně náročné koryto.

Rovinatý terén střední Moravy vybízí k cykloturistice. Existuje propojený systém místních a regionálních tras, které navazují na dvě stěžejní dálkové cyklotrasy – Moravskou a Jantarovou. Nejen rovina, ale i hornatý sever Olomouckého kraje s pohořím Hrubý Jeseník je stvořen pro milovníky zimních sportů. Jsou zde ideální sjezdové, ale i běžecké terény.

Olomoucký kraj nabízí řadu památek již v samotném centru regionu, Olomouci, s její městskou památkovou rezervací a sloupem Nejsvětější Trojice, jenž byl v nedávné době zapsán do Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Olomouc je také známa jako místo konání květinové a zahradní výstavy Flora. Za vidění bezesporu stojí i řada dalších městských památek ve Šternberku, Litovli, Uničově, Prostějově, v Kostelci na Hané, Přerově, Hranicích, Šumperku, ve Velkých Losinách, Jeseníku a mnohých dalších městech.

2. Ovzduší

2.1 Emise

Emisní zatížení Olomouckého kraje je vzhledem ke koncentraci průmyslu a osídlení značně nerovnoměrné. Největší zdroje znečišťování ovzduší se nacházejí v jižní části kraje, zejména v okresech Přerov a Olomouc.

V severovýchodní části kraje se projevuje přenos znečištění z Moravskoslezského kraje, na jehož území jsou provozovány významné zdroje emisí (především hutního a slévárenského průmyslu a energetické zdroje aj.).

Z emisní bilance vyplývá, že v roce 2005 měly největší podíl na produkci emisí TZL a VOC malé zdroje, na produkci NO_x a CO se nejvíce podílely mobilní zdroje a SO_2 produkovaly v největší míře velké zdroje znečišťování ovzduší. Meziroční vývoj emisí lze hodnotit jako uspokojivý, u všech základních znečišťujících látek, s výjimkou TZL, došlo oproti roku 2004 ke snížení produkce.

Stacionární bodové zdroje znečišťování ovzduší s největší produkcí emisí v roce 2005: (členění dle jednotlivých znečišťujících látek v sestupném pořadí)

Tuhé znečišťující látky (TZL)

• Vápenka Vitošov, s.r.o.	Provozovna Vápenka Hrabová - Vitošov
• DALKIA ČR, a.s.	Provozovna Teplárna Olomouc
• CEMENT Hranice, a.s.	Provozovna Cementárna Hranice
• Moravský Lihovar Kojetín a.s.	Provozovna Lihovar Kojetín
• JAVOŘICE, a.s.	Provozovna Pila Ptení

Oxid siřitý (SO_2)

• DALKIA ČR, a.s.	Provozovna Teplárna Přerov
• DALKIA ČR, a.s.	Provozovna Teplárna Olomouc
• PRECHEZA a.s.	Provozovna Přerov - Chemická výroba
• Moravský Lihovar Kojetín a.s.	Provozovna Lihovar Kojetín
• EASTERN SUGAR ČR, a.s.	Provozovna Cukrovar Němčice nad hanou

Oxidy dusíku (NO_x)

• DALKIA ČR, a.s.	Provozovna Teplárna Přerov
• DALKIA ČR, a.s.	Provozovna Teplárna Olomouc
• CEMENT Hranice, a.s.	Provozovna Cementárna Hranice
• Olšanské papírny a.s.	Provozovna Jindřichov - papírna
• EASTERN SUGAR ČR, a.s.	Provozovna Cukrovar Němčice nad hanou

Oxid uhelnatý (CO)

• CEMENT Hranice, a.s.	Provozovna Cementárna Hranice
• DALKIA ČR, a.s.	Provozovna Teplárna Přerov
• UNEX Slévárna, s.r.o.	Provozovna Slévárna UNEX Uničov
• DALKIA ČR, a.s.	Provozovna Teplárna Olomouc
• EASTERN SUGAR ČR, a.s.	Provozovna Cukrovar Němčice nad hanou

Těkavé organické Látky (OC, VOC, TOC)

- SETUZA a.s. Provozovna Extrakce a rafinace tuků Olomouc
- VÍTKOVICE haRD a.s. Provozovna Jeseník - lakovny
- DALKIA ČR, a.s. Provozovna Teplárna Přerov
- DALKIA ČR, a.s. Provozovna Teplárna Olomouc
- Česko-slezská výrobní, a.s. Provozovna Zlaté Hory - lakovny

Zdroj: Oznámení o poplatcích za znečišťování ovzduší

Ve sledovaném období nedošlo k havarijním únikům škodlivin do ovzduší.

Tabulka 1a: Celkové emise hlavních znečišťujících látek ze zdrojů, podíly podle kategorií zdrojů znečišťování ovzduší (kt.rok⁻¹)

	Rok	TZL	SO ₂	NO _x	CO	VOC	NH ₃
Emise celkem	2004	4,39	7,49	15,38	27,11	12,19	4,87
	2005	4,58	7,21	12,05	25,81	11,13	4,28
Velké zdroje	2004	0,29	5,31	2,85	2,42	0,79	1,06
	2005	0,29	5,00	1,76	2,40	0,63	1,19
Střední zdroje	2004	0,41	0,37	0,40	0,46	0,36	0,92
	2005	0,35	0,41	0,35	0,45	0,25	0,92
Malé zdroje	2004	1,82	1,47	0,81	4,32	6,77	2,76
	2005	2,03	1,68	0,92	5,06	6,53	2,01
Mobilní zdroje	2004	1,88	0,34	11,33	19,92	4,27	0,14
	2005	1,90	0,12	9,01	17,90	3,72	0,17

Zdroj: ČHMÚ

Tabulka 1b: Meziroční změna emisí hlavních znečišťujících látek 2005/2004 (tis. t.rok⁻¹)

	TZL	SO ₂	NO _x	CO	VOC	NH ₃
Emise celkem	0,18	-0,28	-3,33	-1,30	-1,06	-0,59
Velké zdroje	0,01	-0,31	-1,08	-0,01	-0,16	0,14
Střední zdroje	-0,06	0,04	-0,04	0,00	-0,11	0,00
Malé zdroje	0,21	0,20	0,11	0,74	-0,24	-0,75
Mobilní zdroje	0,02	-0,22	-2,32	-2,02	-0,55	0,03

Zdroj: ČHMÚ

2.2 Imise

Na území Olomouckého kraje je prováděno pravidelné měření imisních koncentrací znečišťujících látek na 4 stanicích s automatizovaným měřícím programem (AIM Olomouc, Přerov, Prostějov a Jeseník), 6 stanicích s manuálním měřícím programem a 2 stanicích s kombinovaným měřícím programem. Koncentrace PM_{10} se měří na 7 stanicích (na jedné z nich také $PM_{2,5}$), oxidu siřičitého na 12 stanicích, oxidu dusíku na 9 stanicích, ozonu na 5 stanicích, oxidu uhelnatého a těžkých kovů na 1 stanicí.

V Olomouckém kraji i nadále zůstává stálým problémem překračování limitních hodnot (LV) u suspenzovaných částic velikostní frakce PM_{10} a u přízemního ozonu. Příčinou tohoto znečištění je silniční automobilová doprava (mobilní zdroje) ve všech větších městech Olomouckého kraje a sekundární prašnost. K nejpostiženějším lokalitám z hlediska překračování LV pro PM_{10} a ozonu patří města Přerov, Olomouc, Prostějov a z hlediska ozonu i Jeseník.

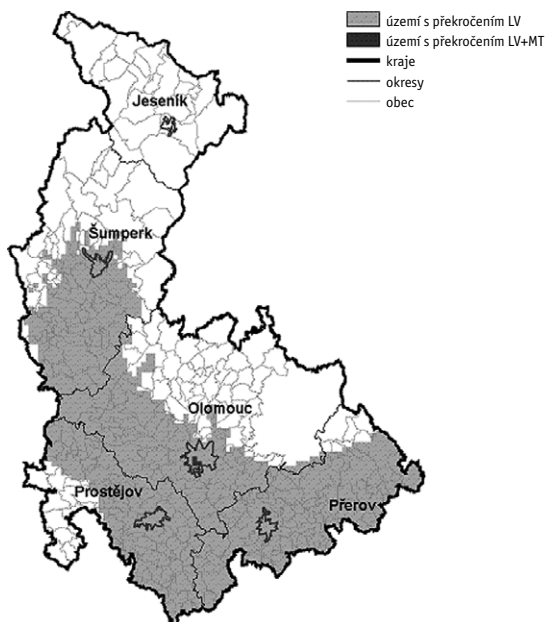
Tabulka 2: Výsledky měření kvality ovzduší na vybraných stanicích –nejhorší lokality s měřením znečištění ovzduší v kraji – rok 2005

pLV	SORT	TYPE	ZONE	CHOZ	B/R	EKO	ORG	Lokalita	S_1H	S_24	P_24	P_RP	N_1H	N_RP	O_8H
3	9	B	U	R			ČHMÚ	Olomouc	54,9	21,9	71,8	42,2	88,6	23,8	-
3	8	B	U	CR			ČHMÚ	Přerov	51,4	31,3	78,6	42,4	89,3	24,6	127,3
2	7	B	U	R			MŠUM	Šumperk MÚ	41	28,2	73,6	40,2	141	34,2	89,8
2	5	B	R	N	NCI		ČHMÚ	Jeseník	32,8	19,1	34,9	19,6	31	7,5	129
2	5	B	U	R			ČHMÚ	Prostějov	36,2	23	66,5	35,3	102,1	24,6	124,5
1	8	B	U	R			ZÚ	Olomouc – Šmeralova	69,2	30,5	43,1	26,2	94,7	19,9	126,4
1	7	B	R	A	NCI		ČHMÚ	Bělotín	-	30,1	68	38,8	-	23,8	-
1	4	T	U	R			MOLO	Olomouc – Velkomoravská	42	25,4	35,8	21,9	136,5	48,1	85,3
1	3	B	R	A	NCI		ČHMÚ	Dolní Studénky	-	-	65	34,5	-	18	-
0	1	B	R	N	REG		VÚLHM	Kunčice	-	2	-	-	-	-	-

ORG	Lokalita	CO8H	BZRP	BARP	ASRP	CDRP	NIRP	PBRP	S_EP	S_ZP	NOXE	OAOT
ČHMÚ	Olomouc	-	1,7	1,6	1,7	0,6	1,4	18,2	-	-	-	-
ČHMÚ	Přerov	2335,8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
MŠUM	Šumperk MÚ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ČHMÚ	Jeseník	-	-	-	-	-	-	-	4,5	7,7	8,3	19090,6
ČHMÚ	Prostějov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ZÚ	Olomouc – Šmeralova	-	-	-	1,4	0,5	0,6	17,5	-	-	-	-
ČHMÚ	Bělotín	-	-	-	-	-	-	-	4,9	10,3	23,8	-
MOLO	Olomouc – Velkomoravská	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ČHMÚ	Dolní Studénky	-	-	-	-	-	-	-	2,9	-	18	-
VÚLHM	Kunčice	-	-	-	-	-	-	-	1,8	-	-	-

Zpracovatel: Krajský úřad, ČHMÚ

Obrázek 1: Území, na kterém došlo v roce 2005 k překročení imisního limitu (LV) nebo imisního limitu navýšeného o mez tolerance (LV+MT) pro alespoň jednu ze sledovaných znečišťujících látek, bez zahrnutí ozonu

Zdroj: ČHMÚ

2.3 Program realizace snižování znečišťování ovzduší

U níže jmenovaných stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší byla ve sledovaném období realizována opatření ke snížení produkce emisí. Jednalo se o následující podniky a opatření:

- SIEMENS Elektromotory s.r.o. závod Mohelnice – Centrální lakovna
- GALA a.s. Prostějov – Dílna lepení míčů

V obou případech se jednalo o výrazné snížení produkce těkavých organických látek. Vstupní suroviny s vysokým podílem VOC byly nahrazeny vodou ředitelnými nátěrovými hmotami a adhesivními materiály.

3. Voda

SRÁŽKOVÉ POMĚRY

V roce 2005 spadlo v Olomouckém kraji průměrně 727 mm srážek, což odpovídá 101 % srážkového normálu za období 1961–1990. V 2005 lze tedy toto území hodnotit jako srážkově normální. Srážkové úhrny během roku byly vzhledem ke srážkovým normálům jednotlivých měsíců velmi nevyrovnané. Srážkově silně nadnormální byl měsíc leden, srážkově nadnormální byly měsíce únor a prosinec, červen byl srážkově podnormální a silně podnormální byl měsíc říjen (15 % měsíčního srážkového normálu). Nejvíce srážek v roce 2005 spadlo v okrese Jeseník, průměrně 948 mm. Nejméně srážek spadlo v okrese Olomouc, průměrně 615 mm. Nejvyšší denní úhrn srážek v Olomouckém kraji byl zaznamenán dne 12. září 2005 v Protivanově (56,5 mm).

ODTOKOVÉ POMĚRY

Odtokové poměry byly v roce 2005 na řekách této oblasti podprůměrné až průměrné. Ve srovnání s dlouhodobým průměrem (Q_a) za období 1931–1980 dosáhla řeka Bělá v Mikulovicích 78 % Q_a , Desná v Šumperku 86 % Q_a , Morava v Raškově 88 % Q_a , Morava v Moravičanech 88 % Q_a , Morava v Olomouci 86 % Q_a , Moravská Sázava v Lupěném 77 % Q_a , Třebůvka v Lošticích 97 % Q_a , Oskava v Uničově 77 % Q_a a Bečva v Dluhonicích 86 % Q_a .

Rozložení odtoku bylo během roku nerovnoměrné. Nejvodnějšími měsíci v uváděných profilech byly březen a duben, naopak nejsuššími listopad a říjen. Minimální průtoky na úrovni 364denních vod se vyskytly na Desné (Šumperk) a Oskavě (Uničov), úrovně 355denních vod bylo dosaženo na Moravě (Moravičany, Raškov i Olomouc) a 330denních vod na Bělé (Mikulovice), Moravské Sázavě (Lupěné), Třebůvce (Loštice) a Bečvě (Dluhonice).

Povodně se v Olomouckém kraji vyskytly v lednu na Třebůvce v Lošticích, kde byl naměřen 1. SPA (stupeň povodňové aktivity) a $1/2$ leté průtoky. V únoru vlivem smíšených srážek došlo k vzestupu hladiny a byl naměřen 1. SPA a průtoky na úrovni $Q_{1/2}$ na Třebůvce v Lošticích a průtoky na úrovni Q_1 na Moravské Sázavě v Lupěném. V březnu byl vlivem výrazného oteplení a s tím spojené tání sněhové pokrývky zaznamenán 3. SPA na Moravské Sázavě v Lupěném s průtoky téměř na úrovni Q_2 , průtoky na úrovni Q_{10} na Moravě v Moravičanech a Třebůvce v Lošticích a průtoky na úrovni Q_5 na Moravě v Olomouci.

2. SPA a 1leté průtoky byly zaznamenány na Bečvě v Dluhonicích a 1. SPA s průtoky dosahující úrovně 1letých vod na Vsetínské Bečvě ve Vsetíně a Rožnovské Bečvě ve Valašském Mezříčí. V dubnu byly zvýšené průtoky na úrovni $Q_{1/2}$ na Moravě v Moravičanech, což odpovídá 1. SPA. V červenci vlivem lokálních srážek byl dosažen 1. SPA a průtoky na úrovni $1/2$ leté vody na Třebůvce v Lošticích. V srpnu vlivem vícedenních vydatnějších srážek byl zaznamenán 2. SPA a průtoky na úrovni Q_2 na Rožnovské Bečvě ve Valašském Mezříčí a 1. SPA s průtoky na úrovni Q_1 na Vsetínské Bečvě ve Vsetíně a Bečvě v Dluhonicích a průtoky na úrovni $Q_{1/2}$ na Třebůvce v Lošticích.

Tabulka 2a: Průměrné průtoky na vybraných profilech

Okres	Objekt staniční sítě povrchových vod	Průměrný průtok rok 2005 m ³ .s ⁻¹	Dlouhodobý průměrný průtok 1931–1980 m ³ .s ⁻¹	Průtok 2005 v % průměru 1931–1980 %
Jeseník	Bělá – Mikulovice	3.18	4.10	78
	Desná – Šumperk	3.50	4.08	86
	Morava – Moravičany	15.6	17.8	88
Šumperk	M.Sázava – Lupéné	4.22	4.35	97
	Morava – Raškov	5.5	6.27	88
	Třebůvka – Loštice	2.57	2.66	97
Olomouc	Morava – Olomouc	23.3	27.1	86
	Oskava – Uničov	1.58	2.04	77
Přerov	Bečva – Dluhonice	14.9	17.3	86

Zdroj: ČHMÚ

PODZEMNÍ VODY

V roce 2005 byly hladiny podzemních vod v průměru o 6 cm nižší, než je dlouhodobý průměr za období 1971–1990. Maximálních stavů bylo převážně dosahováno v dubnu, kdy hladiny podzemních vod byly průměrně o 28 cm vyšší, než je dlouhodobý průměr období 1971–1990. Pak dochází k poklesu hladin až do listopadu (ojediněle s nepatrným vzestupem v červenci), kdy se projeví minimální stavy (30 cm pod dlouhodobým průměrem). V prosinci už dochází k mírnému vzestupu hladin podzemních vod.

U pramenů bylo maximální vydatnosti dosaženo v květnu (172 % dlouhodobého průměru 1971–1990), minimální vydatnosti se projeví v prosinci (54 % dlouhodobého průměru).

JAKOST PODZEMNÍCH VOD

Ve státní síti jakosti podzemních vod bylo v tomto kraji v roce 2005 sledováno 21 objektů podzemních vod, na kterých bylo odebráno celkem 41 vzorků. Lokální překročení normativu B bylo zjištěno u ukazatele NH₄⁺ u 1 vzorků v 1 lokalitě, u ukazatele Cl⁻ u 4 vzorků ve 2 lokalitách, u ukazatele cis-1,2-dichlorethenu u 3 vzorků ve 2 lokalitách, u ukazatele chrysenu u 1 vzorku v 1 lokalitě a u ukazatele chlortoluronu u 2 vzorků v 1 lokalitě. Normativy C byly překročeny u ukazatele NH₄⁺ u 1 vzorku v 1 lokalitě, u ukazatele Al u 1 vzorku v 1 lokalitě, u ukazatele cis-1,2-dichlorethenu u 1 vzorku v 1 lokalitě, u ukazatele trichlorethenu u 4 vzorků ve 2 lokalitách a u ukazatele tetrachlorethenu u 2 vzorků v 1 lokalitě. Koncentrace NO₃⁻ přesahující limit pro pitnou vodu* byla naměřena u 2 vzorků ve 2 lokalitách.

Tabulka 2b: Jakost podzemních vod

Ukazatel	Počet vzorků				Počet objektů				Normativ		
	všech	< MS	> B	> C	všech	> B	> C	> B nebo C [%]	B	C	jednotky
amonné ionty	41	34	1	1	21	1	1	4,8	1,2	2,4	mg.l ⁻¹
chloridy	41	1	4	0	21	2	0	9,5	100	150	mg.l ⁻¹
hlíník	41	1	0	1	21	0	1	4,8	0,25	0,4	mg.l ⁻¹
cis-1,2-dichlorethen	41	33	3	1	21	2	1	9,5	25	50	µg.l ⁻¹
trichlorethen	41	33	0	4	21	0	2	9,5	25	50	µg.l ⁻¹
tetrachlorethen	41	35	0	2	21	0	1	4,8	10	20	µg.l ⁻¹
chrysen	41	31	1	0	21	1	0	4,8	0,1	0,2	µg.l ⁻¹
chlortoluron	41	39	2	0	21	1	0	4,8	0,2	0,5	µg.l ⁻¹
Celkem	41	–	6	6	21	3	4	33,3	–	–	–

Vysvětlivky:

Normativ limitní hodnoty dle Metodického pokynu MŽP ČR z 15. 9. 1996 část 2

– Kritéria znečištění zemín a podzemní vody

Celkem bez rozlišení ukazatelů (jedná se o sjednocení objektů (vzorků))

< MS počet vzorků, kde byla zjištěna koncentrace ukazatele pod mezí stanovitelnosti

> B počet objektů (vzorků) s výskytem alespoň jedné hodnoty mezi normativem B a C (včetně hodnot rovných přímo normativu C)

> C počet objektů (vzorků) s výskytem alespoň jedné hodnoty nad normativem C

> B nebo C počet procent objektů s výskytem alespoň jedné hodnoty nad normativem B nebo C

* limit pro pitnou vodu 50 mg.l⁻¹ dle Vyhlášky MZ ČR 252/2004 Sb.

Zdroj: ČHMÚ

3.1 Zásobování pitnou vodou

Zásobování pitnou vodou se uskutečňuje převážně z podzemních zdrojů (Kvartér řeky Moravy). Kvalita vody u zdrojů hromadného zásobování vesměs vyhovuje ČSN 757111 a vyhláškou Ministerstva zdravotnictví č.252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah její kontroly (vyhláška nahradila s účinností od 1. 5. 2004 původní vyhlášku č.376/2000 Sb.), jen ve výjimečných případech nevyhovují ukazatele antropogenního znečištění. Využití vodních zdrojů stagnuje a nedosahuje v průměru ani 75 % jejich vydatnosti.

Zásobováno pitnou vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu je celkem 87,2 % obyvatelstva Olomouckého kraje. Další nárůst se očekává s předpokládaným rozšiřováním vodovodů pro veřejnou potřebu v dalších obcích (např.postupným dobudováním vodovodu Pomoraví). Největšími provozovateli vodovodní sítě v kraji jsou velké vodárenské společnosti – Středomoravská vodárenská společnost a.s. Olomouc, Vodovody a kanalizace Přerov, a.s., Vodovody a kanalizace Prostějov a.s., Šumperská provozní vodohospodářská společnost Šumperk a.s. a Vodovody a kanalizace Jesenicka a.s.

Ztráty vody ve vodovodní síti činí 19,9%, oproti minulému roku došlo k jejich snížení o 2,2%. Výhledově je počítáno s jejich dalším snižováním, což je pozitivně ovlivňováno postupnou výměnou starých nevyhovujících rozvodů.

Tabulka 3: Výroba a užití pitné vody

		2005
Objem vyrobené pitné vody	(mil. m ³)	32,7
Počet obyvatel zásobených vodou z veř. vodovodů		555 809
Ztráty vody ve vodovodních sítích	(%)	19,9

Zdroj: ČSÚ

3.2 Chráněné oblasti přirozené akumulace vod

Tabulka 4: Chráněné oblasti přirozené akumulace vod

Název chráněné oblasti přirozené akumulace vod	Plocha (km ²)	Podíl na ploše kraje (%)
Kvartér řeky Moravy	571,1	11,1
Jeseníky	456,0	8,8
Žamberk - Králíky	201,0	3,9

Zdroj: VÚV T.G.M.

3.3 Stav povrchových vod, přehled největších znečišťovatelů

JAKOST POVRCHOVÝCH VOD

V tomto kraji bylo sledováno 19 profilů na řekách Morava, Bečva, Moravská Sázava, Desná, Bělá, Branná, Bystřice, Oskava, Třebůvka, Valová, Zlatý potok.

Ve skupině A NL 105°C na profilech Valová – Polkovice a Desná – Sudkov dosáhly V. třídy, IV. třídou byl ohodnocen u tohoto ukazatele profil Moravská Sázava - Rájec. Veškerý fosfor dosáhl IV. třídy na profilech toků Valová, Oskava a Bystřice. IV. třídou bylo ohodnoceno i BSK5 na profilu Desná – Sudkov a AOX na Oskavě v Uničově a na Bečvě v Dluhonicích. Ostatní ukazatele dosahovaly maximálně III. třídy, nejčastěji III. třídy dosáhl celkový fosfor (53% profilů) a BSK5 (37% profilů). Nejzatíženějším profilem v této skupině byl profil Valová – Polkovice.

Ve skupině B bylo sledováno 7 profilů, nejčastěji zařazených v této skupině do I. a II. třídy. Profily Bělá – Glucholazy a Morava – Raškov měly sumu PAU hodnocenu třídou III.

Ve skupině kovů a metaloidů dosahovaly hodnoty kadmia a zinku na profilu Zlatý potok - Jarnoltovek třídy IV. Ve stejné třídě byl zařazen zinek a veškerý mangan na profilu Zlatý potok - nad Černým potokem. V profilu Oskava – Pňovice byla měď hodnocena IV. třídou a zinek V. třídou. Ostatní ukazatele dosahovaly většinou I. a II. třídy, rtuť na Moravě a Bečvě III. třídy.

Jedinou V. třídou ve skupině D byly hodnoceny termotolerantní koliformní bakterie na profilu Zlatý potok – Jarnoltovek. IV. třídy dosáhly enterokoky na profilech Bečva – Dluhonice a Morava – Olo-mouc. Ostatní ukazatele vystoupily jen ojediněle nad limit II. třídy.

Tabulka 5: Procentní zastoupení profilů státní sítě jakosti vod v třídách jakosti vod podle skupin ukazatelů

Skupiny ukazatelů	A	B	C	D
Počet měřených profilů	19	7	19	19
Třída jakosti	%			
I	0	14	5	11
II	16	57	42	53
III	47	29	32	21
IV	26	0	16	11
V	11	0	5	5

Ysvětlivky:

Skupiny ukazatelů: A – Obecné fyzikální a chemické ukazatele, B – Specifické organické látky, C – Kovy a metaloidy, D – Mikrobiologické a biologické ukazatele

Třídy jakosti: I – Neznečištěná voda, II – Mírně znečištěná voda, III – Znečištěná voda, IV – Silně znečištěná voda, V – Velmi silně znečištěná voda

Zdroj: ČHMÚ

3.4 Odpadní vody

V domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu bydlelo v r. 2005 73,5% obyvatel kraje. V domech napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu s koncovkou na ČOV bydlelo v r. 2005 67,4% obyvatel kraje. U největších ČOV v kraji byly v minulosti dokončeny rekonstrukce a intenzifikace, což se projevilo snížením množství vypouštěného znečištění do povrchových vod. Další rekonstrukce probíhají např. u ČOV Kojetín, Šternberk, Lipník n.B., Jeseník-Česká Ves.

Tabulka 6: Vypouštěné odpadní vody (mil. m³)

	2005
Odpadní vody vypouštěné do vod povrchových	53,6
Odpadní vody vypouštěné do veřejných kanalizací	28,9
z toho: čištěné na ČOV (bez srážkových vod)	27,5
Odpadní vody čištěné na ČOV (vč. srážkových vod)	51,9

Zdroj: ČSÚ

Tabulka 7: Obyvatelé napojení na veřejnou kanalizaci (tis. obyvatel)

	2005
Počet obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci	470,0
z toho: napojených na veřejnou kanalizaci s koncovkou ČOV	430,8

Zdroj: ČSÚ

VÝZNAMNÉ AKCE KE SNÍŽENÍ MNOŽSTVÍ ZNEČIŠTĚNÍ VYPOUŠTĚNÉHO V ODPADNÍCH VODÁCH UKONČENÉ V ROCE 2005

V roce 2005 byly uvedeny do zkušebního provozu po rekonstrukcích ČOV OP papírna Olšany, s.r.o., Olšanské papírny Lukavice, a.s. a ČOV Olomouc. V tomto roce byla na území kraje zahájena významná stavba odkanalizování a čištění odpadních vod pod názvem „Zlepšení kvality vod horního povodí řeky Moravy“, která je financována z prostředků EU – Fondu soudržnosti a jejímž investorem je firma Vodohospodářská zařízení Šumperk, a.s.

3.5 havárie

V roce 2005 na území Olomouckého kraje vzniklo celkem 10 havárií, z nichž nejzávažnější byly tyto:

Dne 6.6. 2005 uniklo z areálu firmy OMEGA SERVIS HOLDING a.s. v Želatovicích 14,3 t 70 % kyseliny dusičné do Tučínského potoka, ČHP 4-12-02-092 v délce 3,1 km a následně do Moštěnky v délce 2 km. Na likvidaci se podílel HZS. Došlo k úhynu ryb – škoda cca 17 000 Kč. Celkové náklady na odstranění havárie činily dle pracovníků firmy cca 900 000 Kč.

Dne 3.10. 2005 uniklo z areálu firmy BALTOM s.r.o.v Hlubočkách dešťovou kanalizací do řeky Bystřice cca 3 000 l asfaltové emulze EMULTECH. Bylo zasaženo cca 800 m toku. Došlo k úhynu ryb a raků. Byly odebrány vzorky vody a uhynulých organismů. Důvodem úniku bylo prasknutí kulového uzávěru při přečerpávání emulze.

Dne 27.10. 2005 došlo k úniku čpavku z chladicího zařízení ze zpracovny ryb v Šišmě (Rybářství Přerov a.s.). Důvodem úniku byla prasklá příruba u potrubí. Podle ČIŽP uniklo 80 kg, podle rybářů 10 kg čpavku. Úhyn ryb byl minimální (několik plotic v toku Šišemka).

Tabulka 8: havarijní úniky závadných látek

	2005
Počet havarijních úniků celkem	10
z toho: znečištění vod podzemních*	0
znečištění vod povrchových*	8
znečištění vod způsobené úniky: ropných látek	4
těžkých kovů	0
chlorovaných uhlovodíků	0

* ostatní havarijní úniky , které pouze ohrozily podzemní nebo povrchové vody

Zdroj: KÚ, ČIŽP

4. Půda

Půda je svrchní biologicky oživená část zemského povrchu, vzniklá působením půdotvorných faktorů a plní významné ekologické a produkční funkce. Je to omezený a nenahraditelný přírodní zdroj. Ochrana půdního fondu patří k základním principům strategie udržitelného rozvoje.

Celková výměra zemědělské půdy v Olomouckém kraji k 31.12. 2005 představovala 281 992 ha, z toho výměra orné půdy 210 171 ha. Procento zornění zemědělské půdy v Olomouckém kraji představuje 74,5 % a je i přes pokračující zatravňování orné půdy vyšší než celostátní průměr (ČR – 71,9%). Pokračuje mírný pokles výměry zemědělské půdy v důsledku výstavby průmyslových a obchodních komplexů, bytové výstavby a dopravních staveb. Pozitivní je mírný nárůst výměry lesních pozemků zalesněním zemědělských půd.

Zvyšuje se podíl ekologicky obhospodařovaných ploch (7,3 % z celkové výměry ZPF). V režimu ekologického zemědělství v roce 2005 v kraji hospodařilo 90 subjektů na celkové výměře 20 653 ha (pramen: MZe, zpracoval: Bioinstitut, o.p.s.).

Pokračuje pokles negativních vstupů do půdy (atmosférická depozice, minerální hnojiva, prostředky na ochranu rostlin). Významný podíl zemědělské půdy je ohrožen vodní erozí a nezanedbatelný podíl větrnou erozí. Tento problém je postupně řešen realizací agrotechnických a technických opatření převážně při komplexních pozemkových úpravách.

Obsah rizikových prvků v zemědělských půdách monitoruje průběžně Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. Výsledky jsou vedeny v databázi Registr kontaminovaných ploch.

Tabulka 9: Bilance půdy a podíly z celkové výměry (stav k 31. 12. 2005)

	Druh	2005
	Ha	%
Zemědělská půda celkem	281 992	54
z toho: orná půda	210 171	40
trvalé travní porosty	55 862	11
Nezemědělská půda celkem	244 685	46
z toho: lesní půda	183 008	35
vodní plochy	5 737	1
Celková výměra	526 677	

Poznámka: % – uvádí se procentický podíl jednotlivých druhů půdy z celkové výměry půdy v kraji

Zdroj: ČÚŽK

5. Horninové prostředí

TĚŽBA NEROSTNÝCH SUROVIN

V oblasti ochrany a využívání ložisek nerostných surovin nedošlo v roce 2005 proti předcházejícímu období k výraznějším změnám.

Na území Olomouckého kraje se nachází 171 výhradních ložisek nerostných surovin. Těženo je 54 výhradních ložisek. Počtem výhradních ložisek byl nejvíce zastoupen stavební kámen (39 ložisek), štěrkopísky (29 ložisek) a dekorální kámen (27 ložisek). Dále je na území regionu evidováno 14 ložisek cihlářských surovin, 14 ložisek vysokoprocentních vápenců, 13 ložisek vápenců ostatních, 9 ložisek grafitu, po třech ložiskách karbonátů pro zemědělské účely, dolomitu a cementářské korekční suroviny. Z ložisek rud se jedná především o 6 ložisek zlatonosné rudy, 4 ložiska polymetalických rud a jedno ložisko měděné rudy.

V současné době je v regionu velmi významná těžba vápenců (ložiska Hranice-Černotín, Vitošov). Regionální rámec přesahuje rovněž těžba kamene pro hrubou a ušlechtilou kamenickou výrobu, stavebního kamene (Haňovice, Bělkovice – Jívová, Lipník - Podhůra, Hrabůvka). Velmi významnou roli hraje v regionu rovněž produkce štěrkopísků (ložiska Mohelnice, Náklo, Tovačov, Hustopeče nad Bečvou, Grygov, Krčmaň). Těžba cihlářských surovin probíhá v regionálním měřítku (Nasobůrky – Janovice, Olomouc - Nová Ulice, Hranice).

Střety ložisek a vybraných prognózních zdrojů nerostných surovin s hlavními prvky ochrany přírody a ostatními zákonem chráněnými zájmy:

ZÁBOR PŮDY

Nejvýznamnějším zásahem do půdního fondu při těžbě nerostných surovin v kraji je těžba štěrkopísků z náplavů řeky Moravy a Bečvy. V této oblasti, vzhledem k hladině podzemní vody vždy vede těžba ke ztrátě půdního profilu v bonitní kategorii I.–II. (okolo 30%). Část pozemků dotčených těžbou je zpět vrácena rekultivacemi k novému použití.

OCHRANA PŘÍRODNÍCH HODNOT (ÚSES, CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ)

K nejčastějším střetům zájmů dochází mezi územním systémem ekologické stability (ÚSES) a vymezením ložisek nerostných surovin. Maloplošná chráněná území mnohdy vznikají v místech opuštěných těžeben (lomů, pískoven, cihelen). Příkladem může CHKO Litovelské Pomoraví, kde minulá těžební činnost přispěla zbytkovými jezery k vytvoření výjimečného biotopického areálu evropského významu.

Prvky ÚSESu nadregionálního a regionálního významu pokrývají cca 75 % území Olomouckého kraje. Na nadregionální biokoridor povodí Moravy jsou vázána nejvýznamnější ložiska písků a štěrkopísků (např. Dubicko – Háj, Grygov – Tážaly, Hulín, Mohelnice – Moravičany, Tovačov a další).

CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ

Na území kraje Olomouc se nacházejí 2 chráněné přírodní oblasti - CHKO Jeseníky a Litovelské Pomoraví. V rámci CHKO Jeseníky se nachází celkem 13 ložisek a prognózních zdrojů. Střetovými plochami jsou hlavně plochy dvou činných ložisek (Bukovice a Ondřejovice), jejichž vliv na CHKO Jeseníky je minimální. Do prostoru CHKO Litovelské Pomoraví jsou soustředěna významná ložiska štěrkopísků (Mohelnice – Moravičany, Mohelnice 2, Štěpánov - Březce, Černovír, Mladeč - Víška, Černovír, Horka, Chomoutov.

Maloplošnými chráněnými územími je dotčeno 7 dobývacích prostorů, z nichž jsou 3 v těžbě – DP Hranice (lož, DP Mohelnice a DP Tovačov IV. Mimo to jsou dotčeny i bloky zásob těžených ložisek.

OCHRANA VODNÍCH ZDROJŮ

Z vodohospodářského hlediska je těžba surovin především limitována na území CHOPAV, v pásmech hygienické ochrany vodních zdrojů a v ochranných pásmech přírodních léčivých a lázeňských zdrojů.

Celkově se v Olomouckém kraji na územích CHOPAV nachází 123 bloků zásob ložisek nerostných surovin.

6. Příroda

V roce 2005 bylo v rámci *Programu péče o krajinu (PPK)* realizováno celkem 80 akcí o celkovém finančním objemu 5 956 047 Kč.

V rámci *Programu revitalizace říčních systémů* bylo v roce 2005 přijato a projednáno revitalizačním poradním sborem 7 investičních záměrů k žádostem z PRŘS. Celková výše státních prostředků uvolněných v roce 2005 v rámci PRŘS (včetně akcí rozestavěných) činila přibližně 14 806 000 Kč. Byla realizována studie „*Obnova ekologické stability krajiny ve vybrané části plochy povodí řeky Hloučely*“.

V rámci programového financování – management (podprogram 215012) byla zpracována dokumentace zásahů za rok 2004 a připraven návrh managementových opatření a finančních nákladů v roce 2005 pro národní i nenárodní kategorie MZCHÚ. Byly připraveny převody pozemků v NPR Žebračka, NPP Zbrašovské aragonitové jeskyně a EVL Písečná – mokřad.

Pro ÚHÚL pobočka Olomouc byl připraven přehled ohrožených taxonů rostlin v ZCHÚ v přírodní lesní oblasti 34.

Na území Olomouckého kraje bylo v rámci přípravy soustavy NATURA 2000 navrženo 67 lokalit o celkové rozloze 526 669 ha, které byly zařazeny do národního seznamu evropsky významných lokalit (EVL) a vyhlášeny byly 4 ptačí oblasti (89 528 ha). V průběhu roku 2005 probíhala „*Rektifikace mapování biotopů*“, byly vybrány lokality k doplnění národního seznamu, opakovaně probíhalo opravování průvodních zpráv EVL. Bylo zahájeno poskytování dat (vyřizeno celkem 7 žádostí).

V součinnosti se střediskem Pardubice byl dokončen floristický IP na území NPR Králický Sněžník. Dále probíhaly botanické průzkumy na více lokalitách na Prostějovsku. Hydrobiologický IP pokračoval v lomech a pískovnách na Jesenicku.

Terénní průzkumy byly přednostně zaměřeny na druhy v zájmu soustavy NATURA 2000. U živočichů se jednalo zvláště o mapování letních kolonií vybraných druhů letounů (*Chiroptera*) a jejich sčítání na zimovištích, monitorování výskytu bobra evropského (*Castor fiber*) a vydry říční (*Lutra lutra*). Ověřování a případně objevení nových lokalit vybraných druhů obojživelníků (*Amphibia*), mihule potoční (*Lampetra planeri*), mihule ukrajinské (*Eudontomyzon mariae*) a hrouzka Kesslerova (*Gobio kesslerii*), ale i žábronožek (*Anostraca*). Byla prováděna koordinace práce mapovatelů výskytu raků.

Z botanických taxonů byl předmětem zvýšeného zájmu výskyt lýkavce vonného (*Daphne cneorum*) a střevíčníku pantoflíčku (*Cypripedium calceolus*) v Olomouckém kraji, koniklece velkokvětého (*Pulsatilla grandis*) na lokalitách na Prostějovsku, ověření výskytu a zmapování starčku poričního (*Senecio sarracenicus*) v NPR Zástudánčič a také zhodnocení populace jalovce obecného (*Juniperus communis*) a tisů červeného (*Taxus baccata*).

Byly vytvořeny nové informační tabule pro dvě naučné stezky NPP Na Špičáku a pro EVL: Kosíř-lomy a Vápenice.

Tabulka 10: Zvláště chráněná území (stav k 31. 12. 2005) podle Ústředního seznamu ochrany přírody

	Kategorie	Celkem (počet)	Rozloha (ha)
Národní park	(NP)	0	0,00
Chráněná krajinná oblast	(CHKO)	2	55 675,00
Národní přírodní rezervace	(NPR)	11	3 143,97
Národní přírodní památka	(NPP)	11	116,44
Přírodní rezervace	(PR)	50	2 164,99
Přírodní památka	(PP)	64	563,39
Přírodní park		6	33 576,00

Zdroj: Správy NP, SOP ČR, AOPK ČR, KÚ

7. Lesy

Příznivý trend na úseku ochrany lesa z let předchozích pokračuje (ovlivněno vlhkým, chladným počasím a vysokou, dlouhotrvající sněhovou pokrývkou v horských polohách). Kalamitního stavu bylo dosaženo v části revíru Dětrichov n.Bystřicí. Klasická kůrovcová (SM) ohniska se nevyskytovala. Na BO a MD pouze ojedinělý výskyt v nižších polohách v okolí Rudy, Šternberka a Prostějova. Ojedinělé byly škody ohryzem zvěře v zimních stávaních. Vysoké škody drobnými hlodavci zejména v oblasti Prostějovska, Šternberska a Javornicka. Výrazné je poškození MD porostů pouzdrovníčkem modřínovým.

Živelná kalamita byla roztroušená, nejvíce v oblasti působnosti lesní správy hanušovice a Jeseník.

V souhrnu lze konstatovat, že vítr, sníh, námraza a sucho zařazuje Olomoucký kraj mezi tři nejvíce postižené oblasti v ČR. Exhaláty zařazují Olomoucký kraj v rámci ČR na místo první.

Tabulka 11: Výměry lesní půdy a lesnatost (tis. ha)

	Výměra celkem (ha)	Z toho			Lesnatost (%)		
		půda mimo les	plocha PUPFL	porostní půda	bezlesí atp.	PUPFL	porostní půda
2005	526 684	343 302	183 382	179 089	4 293	34,8	34,0

Zdroj: ÚHÚL

Tabulka 12: Přehled vývoje poškození lesních porostů (komplexní poškození dle družicových snímků)

Plochy porostů v jednotlivých stupních poškození a mortality (%)		2004
Jehličnaté porosty	0.	9,7
	0./I.	27,8
	I.	33,9
	II.	17,1
	III.a	6,6
	III.b - IV.	4,8
Listnaté porosty	0.	4,3
	0./I.	28,6
	I.	41,2
	II.	18,6
	III.a - IV.	7,3

Poznámka: Údaje za rok 2005 nejsou k dispozici.

Vysvětlivky: 0. – Zdravé porosty

Stupně poškození: 0./I. – První známky poškození, I. – Mírné, II. – Střední, III.a – Silné, III.b – Velmi silné, IV. – Odumírající porosty

Zdroj: MZe (STOKLASA Tech.)

8. Odpady

V evidenčním roce 2005 byl zaznamenán výrazný pokles celkové produkce odpadů, jak odpadů kategorie „ostatní“, tak kategorie „nebezpečný“. Výsledná sumární hodnota za uplynulý rok byla ovlivněna výrazným úbytkem stavebních a demoličních odpadů, u kterých lze vypozařovat značnou nestabilitu produkce za poslední roky, ovlivněnou intenzitou bouracích a stavebních prací.

Nadále pokračuje trend snižování množství odpadů ze zemědělské a lesnické činnosti, způsobený především využíváním vedlejších zemědělských produktů, jako jsou hnojiva nebo paliva. Na klesající vývoj produkce z předchozích let navazují i skupiny odpadů z anorganických a organických chemických procesů.

Naopak nárůst lze vysledovat u odpadních olejů, kde se projevuje důslednější třídění nebezpečných odpadů přímo u původce. Dalšími komoditami odpadů se stoupající produkcí jsou zdravotnické odpady, jejichž produkce je závislá na neustále přísnějších hygienických požadavcích při nakládání se zdravotnickými materiály.

Za pozitivní lze označit skutečnost, že vzrostl podíl vytríděných složek komunálního odpadu (papír, plasty, sklo) na úkor množství směsného komunálního odpadu, což je ovlivněno zvýšenou environmentální osvětou obyvatelstva a neustálým rozšiřováním sítě sběrových a shromažďovacích míst.

U ostatních skupin odpadů zařazených dle *Katalogu odpadů* nedošlo k jednoznačnému nárůstu či poklesu jejich produkce. Potěšujícím faktem je rovněž informace, že dochází k vyššímu podílu materiálového využívání odpadů. Podíl množství odpadů ukládaných na skládky vykazuje klesající tendenci, nicméně neustále patří, vzhledem k existenci velkokapacitních skládek na území Olomouckého kraje, k převažujícímu způsobu nakládání s odpady. Podíl spalovaných odpadů je neustále nízký z důvodu omezeného množství potřebných zařízení.

V souvislosti se změnou legislativy v odpadovém hospodářství proběhla revize technického a technologického stavu skládek Olomouckého kraje, zároveň dochází k postupnému rozšiřování míst sběru a zpracování autovraků a vyřazených elektrozařízení. Problémem nadále zůstává nakládání s odpady v rámci provádění terénních úprav. Přetrvávají i potíže s černými skládkami, v nezanedbatelné míře dochází k nežádoucímu ukládání odpadů do volné krajiny.

V návaznosti na schválený *Plán odpadového hospodářství* kraje a ČR byly zpracovány vybranými původci dílčí dokumenty strategického plánování - *Plány odpadového hospodářství jednotlivých původců* zaměřené na vyhodnocení odpadového hospodářství původce se stanovením cílů a opatření k jejich dosažení.

Ve spolupráci s autorizovanou obalovou společností EKO-KOM, a.s. pokračovala i v roce 2005 realizace pilotního projektu „*Intenzifikace odděleného sběru a zajištění využití komunálního odpadu včetně jeho obalové složky*“ s cílem podpory možností a postupů vedoucích ke zvýšení míry odděleného sběru, využití a recyklace komunálních odpadů včetně obalů.

Tabulka 13: Produkce a nakládání s odpadem (kt)

	2005	
	O	N
Produkce odpadu celkem	1 296,1	54,9
Úprava nebo využití odpadu	770,4	9,3
Odstranění skládkováním	260,8	9,2
Odstranění spalováním	0,1	0,0

Zdroj: VÚV T.G.M. - CeHO, KÚ

Tabulka 14: Provozované skládky odpadů

	2005
Počet provozovaných skládek celkem	18
v tom: skládky skupiny S – IO	3
skládky skupiny S – O0	12
skládky skupiny S – N0	3

Zdroj: KÚ

STAVBY PRO ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ UKONČENÉ V DANÉM ROCE 2005

Do provozu nebyla uvedena žádná významná zařízení pro využívání a odstraňování odpadů. Využívání a odstraňování odpadů na území Olomouckého kraje pokrývají stávající kapacity již existujících zařízení. Aktuální seznam zařízení k nakládání s odpady (dle §14 odst.1 zákona č.185/2001 Sb.) lze nalézt na webových stránkách Olomouckého kraje: <http://www.kr-olomoucky.cz> – sekce „Životní prostředí > Odpadové hospodářství“.

9. Staré ekologické zátěže

Ke starým ekologickým zátěžím na území Olomouckého kraje patří zejména staré skládky, kterým byly stanoveny zvláštní podmínky, nebo které byly využívány bez povolení k ukládání odpadů po účinnosti zákona č. 238/1991 Sb., o odpadech. Z hlediska kvantitativního je možno tyto zátěže z převážné většiny hodnotit jako lokální.

Další skupinu starých ekologických zátěží představují objekty a areály bývalých průmyslových podniků. Tyto zátěže byly sanovány na základě smluv s Fondem národního majetku ČR, jehož pravomoci po jeho zrušení přešly na Ministerstvo financí.

V současné době probíhají sanační práce na území Olomouckého kraje v následujících lokalitách:

- MORA MORAVIA a.s. Hlubočky-Mariánské údolí a Šternberk, bývalý areál ETA a.s. Litovel (nový vlastník Head Sport s.r.o. Litovel), VELAMOS, a.s. Sobotín, UNEX a.s. Uničiv, Siemens Elektromotory s.r.o. Mohelnice, EKOZIS spol. s r.o. Praha v lokalitě Vikýřovice, sanace v areálu ČSAD Ostrava v Olomouci na ulici Rolsberská, DS PHM Benzina Vikýřovice a MEP Postřelmov, a.s.
- Vzhledem k ukončení konkurzu na Sigmu Lutín a.s. jsou zastaveny sanační práce v lokalitě Olšany, sanační práce neprobíhají také u firmy VELAMOS, a.s. Zlaté Hory, která je rovněž v konkurzu.
- Sanační práce dále probíhají na železničních stanicích ČD DKV v lokalitách Olomouc, hanušovice, Šumperk, Lipová lázně. Většinou se jedná o odstraňování NEL z podzemních vod.

Dále se připravují sanace u Farmaku, a.s. v Olomouci a EUTECHU Šternberk, a.s.

10. Doprava

Silniční síť kraje je tvořena silnicemi I., II. a III. třídy a rychlostními silnicemi v celkové délce 3 556 km.

Z průzkumů silniční sítě ve vlastnictví Olomouckého kraje vyplývá, že silnice II. a III. třídy jsou z hlediska údržby a oprav dlouhodobě podfinancované. Vnitřní dluh je odhadnut na 7,5–12 mld. Kč a řešení je dlouhodobou záležitostí. Pro rozsáhlejší modernizaci silnic II. a III. třídy si Olomoucký kraj vzal půjčku od Evropské investiční banky v částce 900 mil. Kč na realizaci akcí v období 2006–2008. V tomto období budou opraveny a rekonstruovány silnice za celkovou částku cca 2 mld. Kč, a to z různých zdrojů (rozpočet OK, fondy EU, soukromý kapitál).

V roce 2005 proběhlo celostátní sčítání dopravy. Dopravně nejzatíženějšími úseky silnic v kraji jsou silnice I. třídy - intenzita dopravy dosahuje 30–35 tis. vozidel. Po dokončení stavby části obchvatu města Olomouce došlo k mírnému poklesu intenzity vozidel na silnici I/35 - ul. Velkomoravské (cca o 10 000 voz./24 hod.) Po úplném dokončení obchvatu Olomouce směrem na Mohelnice je předpoklad, že se intenzita dopravy přes město sníží o dalších 25%. Nejzatíženější úseky jsou na silnici I/35 v Olomouci u křižovatky se silnicí ve směru na Brno 39 336 voz./24 hod., v Olomouci u mostu přes železniční trať 38 615 voz./24 hod., na silnici I/47 ve městě Hranice 33 746 voz./24 hod.

Pro zlepšení životního prostředí obyvatel měst a obcí v průjezdním úseku silnic II. a III. třídy se pokračuje s realizací protihlukových opatření odsouhlasených Krajskou hygienickou stanicí Olomouckého kraje. V roce 2006 jsou prováděna protihluková opatření v Olomouci a Lipníku nad Bečvou.

Pro zlepšení dopravního napojení na Polskou republiku kromě již dokončené stavby silnice z Vídnavy na hraniční přechod směr Kalków, zahájil Olomoucký kraj v roce 2005 výstavbu silnic k hraničním pře-

chodům Nová Seninka - Nowa Morawa a Travná - Ladek Zdrój. Dále byla zahájena rekonstrukce silnice Žulová - Vidnava, Zlaté Hory - Mikulovice a Zlaté Hory - Konradow. Financování je ze zdrojů EU.

Olomoucký kraj pokračuje dílčími kroky na rozšiřování *Integrovaného dopravního systému Olomouckého kraje* do dalších oblastí svého území. Tento systém má za cíl zkvalitnit a zatraktivnit přepravu cestujících, zejména nabídkou jednotného jízdního dokladu a jednotných přepravních podmínek u všech dopravců začleněných do systému. Výsledným efektem je vytvoření konkurenceschopného prostředí pro veřejnou dopravu vůči individuální dopravě.

Území celého kraje je uspořádáno do dopravně tarifních zón. Z jejich celkového počtu je již zintegrováno cca 97 %.

Tarif IDSOK nabízí pravidelným cestujícím cenově výhodné předplatní jízdenky. Degresivní konstrukci ceny předplatních jízdenek se cestujícímu nabízí další motivační složka k preferenci veřejné dopravy před IAD. Zavedením zlevněného žakovského jízdného se rozsah jízdních výhod ještě rozšířil.

Systém se v jednotlivých realizačních etapách rozšiřuje. V současné době bude projednán projekt řešení optimalizaci dopravní nabídky v okrese Prostějov. Následně bude dopravní obslužnost dotčeného území znovu řešena a aplikovány principy IDS.

Tabulka 15: Meziroční srovnání znečištění ovzduší vlivy dopravy (komplex zdrojů – doprava silniční, železniční, letecká)

	Rok	Množství emisí v t.rok ⁻¹
CO ₂	2004	1 118 493
	2005	1 150 700
CH ₄	2004	122
	2005	118
N ₂ O	2004	141
	2005	143
CO	2004	15 585
	2005	15 356
NO _x	2004	7 729
	2005	7 739
VOC	2004	3 501
	2005	3 207
SO ₂	2004	192
	2005	36
Pb	2004	0,14
	2005	0,07
PM	2004	468
	2005	486

Zdroj: CDV

Kraj se řadí délkou a hustotou silniční sítě na 9. resp. 7. místo v ČR (3 556 km, 0,692 km/km²). Přesto v porovnání hodnot emisí vztahených na 1 km silniční sítě zaujímá kraj 4. místo. Tak jako u všech ostatních krajů došlo v roce 2005 k růstu emisí CO₂, N₂O a PM, ostatní sledované emise poklesly.

11. Činnost kraje v oblasti péče o životní prostředí

Olomoucký kraj zřídil v r. 2004 „Fond na podporu výstavby vodohospodářské infrastruktury na území Olomouckého kraje“, z jehož prostředků jsou jednotlivým obcím poskytovány dotace z rozpočtu kraje na výstavbu a modernizaci ČOV a kanalizací, na výstavbu a modernizaci vodovodů a úpraven vod a obnovu environmentálních funkcí území. Dotace z tohoto fondu byly poskytnuty žadatelům poprvé v r. 2005 v celkové výši 48 7483 tis.Kč, z toho na výstavbu a modernizaci ČOV a kanalizací 18 393 tis. Kč, na výstavbu a modernizaci vodovodů a úpraven vod 28 652 tis.Kč a na obnovu environmentálních funkcí území 1 703 tis.Kč.

Dále byly zpracovány – „Plán odpadového hospodářství Olomouckého kraje“, „Integrovaný program snižování emisí Olomouckého kraje“ a „Program ke zlepšení kvality ovzduší Olomouckého kraje“.

12. Prioritní problémy v ochraně životního prostředí

Velkým problémem v kraji zůstávají některé dosud nedokončené sanace starých ekologických zátěží, u kterých hrozí nebezpečí znečištění zdrojů pitné vody sloužících pro hromadné zásobování obyvatelstva, a dokončení sanací u subjektů, u kterých probíhá nebo byl již ukončen konkurz.

Dalším problémem je včasné zajištění odkanalizování a čištění odpadních vod u aglomerací nad 2 000 EO pro splnění závazku ČR vůči ES v rámci naplnění Směrnice Rady č.91/271/EHS, o čištění městských odpadních vod, a to zejména pro svou velkou finanční náročnost. Přes velké úsilí se nepodařilo získat finanční prostředky na výstavbu kanalizací a ČOV např. Kostelci n.H., Lutínu a Konicí.

V rámci projektu TRANSCAT (Integrované vodní hospodářství přeshraničních povodí) pokračoval Olomoucký kraj ve spolupráci s Polskou republikou (Opolským vojvodstvím) na systému podpory při rozhodování ve vodním hospodářství. Projekt je zaměřen na identifikaci, časovou a prostorovou analýzu sociálních, ekonomických a environmentálních problémů při využívání vodních zdrojů v povodí řeky Bělé. Dále se zabývá i nesoulady vyplývajícími z rozdílnosti české a polské legislativy pro oblast vodního hospodářství. Smyslem projektu je optimalizace a integrace vodního hospodářství, zavedení hospodaření s vodou v povodí bez ohledu na správní členění, vyřešení přeshraničních konfliktů vyplývajících z rozdílné legislativy, podpora udržitelné spotřeby vody, snižování negativních dopadů nejednotného způsobu v hospodaření s vodou a vytvoření vhodných nástrojů k řešení výše zmíněných problémů, včetně nalezení vhodných komunikačních kanálů.

Stav ovzduší v Olomouckém kraji je sledován prostřednictvím imisního monitoringu měřících stanic. Krajské město Olomouc a okresní města Přerov, Šumperk a Prostějov patří v Olomouckém kraji mezi nejvíce imisně zatížené lokality. Největším producentem znečištění (NO_x , CO a C_xH_y) a současně jedním z největších problémů v oblasti ochrany ovzduší na území Olomouckého kraje jsou mobilní zdroje znečišťování ovzduší (silniční doprava). V kapitole 10. Doprava jsou uvedeny nejzatíženější úseky silnic I. třídy v Olomouckém kraji. Nejvíce tuhých látek emitují do ovzduší malé zdroje a nejvíce emisí SO_2 velké a zvláště velké zdroje. Významný podíl na snižování emisí znečišťujících látek mají ve smyslu právní úpravy na úseku ochrany ovzduší opatření u zdrojů znečišťování ovzduší (plány snižování emisí a plány zavedení zásad správné zemědělské praxe). Specifickým problémem Olomouckého kraje je zatížení imisemi jemné frakce tuhých látek PM_{10} (problematikou se zabývá „*Program snižování emisí a imisí znečišťujících látek v ovzduší Olomouckého kraje*“).

NEJVÝZNAMNĚJŠÍ PROBLÉMY V OCHRANĚ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V KRAJI:

S přihlédnutím k tomu, že hlavním problémem kvality ovzduší Olomouckého kraje je imisní zátěž suspendovanými částicemi PM_{10} , jsou jednoznačnou prioritou emise tuhých znečišťujících látek (Priorita 1). Ze zdrojových analýz vyplývá, že dominantními zdroji emisí tuhých znečišťujících látek jsou malé zdroje znečišťování ovzduší (kategorie REZZO 3) a mobilní zdroje znečišťování ovzduší (prašnost z automobilové silniční dopravy).

Další prioritou je snížení emisí oxidů dusíku (Priorita 2), které jsou prekurzory tvorby přízemního ozonu, a které jsou na území kraje dlouhodobě vysoko nad stanoveným emisním stropem do roku 2010.

Další prioritní oblastí je pak snížení emisí těkavých organických látek VOC (Priorita 3), které také náleží prekurzorům tvorby přízemního ozonu.

Vybrané ukazatele roku 2005 pro porovnání stavu životního prostředí v jednotlivých krajích České republiky

Ukazatel	Jednotka		Kraj						
	HL. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký		
Rozloha	496,1	11 015	10 057,3	7 561,1	3 314,5	5 334,9	3 163,0		
Počet obyvatel	1 176 116	1 144 071	625 712	551 528	304 274	823 173	429 031		
Hustota obyvateľstva	2 307,8	103,9	62,2	73	92	154	136		
Emise ze stacionárních zdrojů celkem (TL, SO ₂ , NO _x , CO, VOC, NH ₃)	67,02	171,17	90,38	79,03	78,2	202,81	40,5		
z toho: – tuhé látky	36,8	11,62	5,08	5,79	2,32	6,48	2,79		
– SO ₂	2,68	26,79	11,65	12,56	16,7	72,78	4,3		
– NO _x	16,26	34,77	4,6	14,33	10,88	70,76	6,96		
– VOC	13,09	26,20	8,89	11,39	5,33	15,88	7,3		
Vyrobena pitná voda	112,5	43,3	60,9	62	78,2	78,4	74,8		
Podíl obyvatel zásobných vodou z veřejných vodovodů	99,5	82,4	90,6	81,02	98,2	95,7	88,1		
Ztráty vody ve vodovodní síti	25,8	21,4	21,0	15,8	15,2	24,8	28,6		
Chráněné oblasti přirozené akumulace vody	0	13,5	22,9	8,5	53,3	33,2	64,9		
Obyvatelé napojení na kanalizaci	99,2	63,9	84,3	77,4	91,6	81	68,4		
Obyvatelé napojení na kanalizaci s koncovou ČOV	99,2	63,1	74,9	70,9	90,6	76,1	62,7		
Množství odpad. vod (prům. i komun.) vypuštěných:									
z toho: – do vod povrchových	112,1	62,8	100,69	95	111,1	78,6	92,1		
– do kanalizací	71,25	45,3	61,5	62,4	55,2	48,2	45,7		
Počet havarijních úniků závadných látek	71	64	5	2	10	14/15	6		
Zemědělská půda	12/42	61	49	51	38	52	44		
Stupeň zornění zem. půdy	73,4	83,2	64,6	68,9	45,4	66,9	48,9		
Velkoplošná chráněná území	1	7,9	19,7	15,6	17,9	26,3	30,5		
z toho: – národní parky	0	0	3,4	4,6	0	1,5	3,7		
– chráněné krajinné oblasti	1	7,9	16,3	11,1	17,9	24,8	26,9		
Lesní porosty	9,5	27,2	37,6	38,77	46,4	29,3	42,7		
Produkce odpadu celkem	3	2,6	2,7	5,1	2,8	2,8	1,68		
z toho: – nebezpečný odpad	0,16	0,17	0,25	0,2	0,05	0,03	0,16		

Vybrané ukazatele roku 2005 pro porovnání stavu životního prostředí v jednotlivých krajích České republiky

Ukazatel	Jednotka		Kraj					
	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Zlímský	Olomoucký	Moravskoslezský	
Rozloha	4 758,2	4 518,6	6 795,7	7 194,1	3 963,8	5 267	5 445	
Počet obyvatel	548 368	506 024	510 767	1 130 358	590 142	639 161	1 250 769	
Hustota obyvatelstva	115,2	112	75	91,25	149	121	230	
Emise ze stacionárních zdrojů celkem (TL, SO ₂ , NO _x , CO, VOC, NH ₃)	66,73	78,53	63,07	88,25	52,74	65,06	270,89	
z toho: – tuhé látky	2,87	4,4	5,99	5,51	3,42	4,58	8,96	
– SO ₂	8,63	16,47	4,10	4,81	7,8	7,21	30,1	
– NO _x	2,78	18,42	11,04	17,96	10,09	12,05	36,46	
– VOC	7,74	10,31	10,66	18,34	10,66	11,33	18,35	
Vyrobena pitná voda	66	63,8	52,5	62,2	56,8	81,2	74,03	
Podíl obyvatel zásobených vodou z veřejných vodovodů	90,8	96,2	90,1	93,6	88,2	87	96,4	
Ztráty vody ve vodovodní síti	24,0	15,5	17,1	19	19,8	19,9	15,6	
Chráněné oblasti přirozené akumulace vody	43,2	42,7	7,3	4	30,5	23,8	18,1	
Obyvatelé napojení na kanalizaci	74,3	68,1	83,4	83,1	80	73,5	75,9	
Obyvatelé napojení na kanalizaci s koncovou ČOV	65,5	63	67,9	76,6	68,2	67,4	66,06	
Množství odpad. vod (prům. i komun.) vypuštěných:								
z toho: – do vod povrchových	106,9	87,7	90,1	70,2	78,3	83,9	88,7	
– do kanalizací	47,8	41,7	47,2	46,2	51,3	45,2	60,76	
Počet havarijních úniků závadných látek	3	6	17	12	9	10	37	
Zemědělská půda	59	61	60,7	60	49	54	51	
Stupeň zornění zem. půdy	69,2	73,2	77,5	83,3	64,3	74,5	63,2	
Velkoplošná chráněná území	20,1	8,7	9	5,8	30,05	10,6	17,3	
z toho: – národní parky	5,2	0	0	0,9	0	0	0	
– chráněné krajinné oblasti	14,9	8,7	9	4,9	30,5	10,6	17,3	
Lesní porosty	30,2	28,9	29,8	27,4	38,9	34	34,2	
Produkce odpadů celkem	1,6	2,1	2,5	2,5	1,8	2,1	4,2	
z toho: – nebezpečný odpad	0,09	0,11	0,13	0,07	0,07	0,09	0,3	

STAV ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
v jednotlivých krajích České republiky v roce 2005

OLOMOUCKÝ KRAJ

Kontaktní místo:

CENIA, česká informační agentura životního prostředí
Kodaňská 10, 100 10 Praha 10,
www.cenia.cz, info@cenia.cz, 267 225 111

Krajský úřad Olomouckého kraje

Jeremenkova 40a, 779 11 Olomouc,
www.kr-olomoucky.cz, posta@kr-olomoucky.cz, 585 508 111

Vytisknuto na papíře vyrobeném bez použití chloru.

9 788072 112454 1